

**MATS
STRAND-
BERG
TAPPOAIKATAULU**

SUOMENTANUT SIRJE NIITEPÕLD

LIKE

Mats Strandbergilta suomennettu aiemmin:

Risteily (2016)

Hoivakoti (2017)

Loppu (2019)

Frankenstein terapiassa (2020, yhdessä Jenny Jägerfeldin kanssa)

S. 41 Helmer Grundström: ”Som förut” (suomennettu tätä teosta varten)

S. 144 Dan Andersson: ”Miilunvartijalle” (*Miilunvartijan lauluja ynnä muita runoja*,
toim. Otto Varhia, WSOY, Juva 1981)

Ruotsinkielinen alkuteos: *Konferensen*

© Mats Strandberg 2021 by Agreement with Grand Agency

Suomenkielinen laitos

© Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Kansi: Pär Wickholm

Kartta: Johnny Dyrander

LIKE

Like Kustannus

Helsinki

www.like.fi

ISBN 978-951-1-41833-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

PROLOGI

Kerrotaan, että vuoren juurella, siinä missä hiekkakenttä levittäytyy päärakennuksen edessä, oli kerran niitty, jolla Birger-jaarlin miehet taistelivat ylimysten sotajoukkoa vastaan. Rauta kalisi. Hevoset hirnuivat kauhuissaan. Veri kasteli maan. Nyt kello on pian puoli yhdeksän syyskuuisena aamuna vuonna 2019, ja maahan on imeytynyt uutta verta, yön sateen laimentamaa.

Punaiseksi maalattu kolmikerroksinen rakennus valkoisine kulmalautoineen on seissyt paikallaan kaksisataa vuotta ja lepää sitäkin vanhemman kestikievarin raunioilla. Eteisaulan seinällä on kehystetty kopio 1600-luvun asiakirjasta, jossa mainitaan Kolarinjärven kiewari. Taulun takana seinässä on pienikukkainen tapetti. Uustuotantoa, mutta vanhan ajan tyyliä.

Seinällä on myös mustavalkoisia valokuvia miilunpolttajista, jotka seisovat rivissä miilujensa edessä pitkänomaisen Kolarinjärven rannoilla. Heidän silmänsä loistavat kuin lamput nokisissa, ryppyisissä kasvoissa. Joissakin kuvissa miehet ovat pelkkiä siluetteja paksun savun keskellä.

Sitten tulevat ensimmäiset valokuvat kestikievarin loiston päivistä, viime vuosisadan ensi vuosilta. Kukkuroilleen katettu joulupöytä ja sen ympärillä vakavia tarjoilijatyttöjä. Krokettia järven rannalla. Joukko raidallisiin uima-asuihin pukeutuneita miehiä poseeraa rantavedessä. Taustalla näkyy kallionkieleke, joka on heittänyt nurmipeitteen yltään ja kaartuu pehmeästi järveen. Ryppäittäin osmankäämejä. Höyrylaivoja Strömsholmin kanavassa matkalla Bergslagenin kaivoksilta Mälarenille.

Valokuvissa aikamatka jatkuu. Keskelle nurmikko kasvaa hevoskastanja. Keväisin se räjähtää kukkien ilotulitukseksi.

Myöhäiskesällä lapset leikkivät puun hedelmillä, piikikkäisiin kuoriin piilotetuilla myrkyllisillä aarteilla, jotka tuntuvat kuuluvan johonkin toiseen maailmaan. Kestikievarin takana jyrkinä kohoaville vuorille ilmaantuu laskettelurinteitä ja sokaisevan valkoista lunta. Eletään sodanjälkeistä aikaa. Ihmiset eivät enää seiso kameran edessä paikoilleen jähmettyneinä, vaan kamera vangitsee heidät liikkeessä. He hiihtävät rivissä puusuksilla, pitävät toisiaan nauraen kädestä. Liitelevät luistimet jalassa järvellä. Lapset grillaavat makkaraa nuotiopaikalla rannan tuntumassa ja rakentavat vuoren juurella lumiukkoa leikkimökin viereen. Kesäisin tanssitaan juhannussalon ympärillä ja juodaan kahvia talon taakse vasta rakennetulla kuistilla. Sieltä on näkymä suureen puutarhaan ja järvelle, missä ohi lipuu yhä vähemmän veneitä. Kulkupeleiksi ovat vaihtuneet junat ja autot, ja puhutaan liikenteen lopettamisesta Strömsholmin kanavassa.

Kunnat kuitenkin yhdistävät voimansa ja kunnostavat kanavan. Niinpä 70-luvun alussa Kolarinjärvellä risteilee turistialuksia. Ja eräänä talvisena viikonloppuna laskettelurinteisiin tulee yli viisituhatta laskijaa. Kestikievarin omistajat päättävät tehdä oikean jättsijoituksen. He raivaavat puita ja pähkinäpensaikkoo järven rannasta ja poistavat kaislikon. Rakentavat yhdeksän neljäntoista neliömetrin kokoista mökkiä, joiden seinät maalataan nekin punaisiksi ja kulmalaudat valkoisiksi. Niiden eteen tulee puinen terassi, joka seisoo pilareilla vedessä. Mökkien toiselle puolelle rakennetaan yksinkertainen uimalaituri. Paikka saa ensimmäistä kertaa nimekseen Kolarinjärven mökkikylä.

Sitten koittaa 80-luku, ja talvituristeilla on pöyheät kampaukset ja tasainen solariumrusketus. Kuvissa ei näy, että turisteja on koko ajan vähemmän. Talvet tuntuvat yhä epäluotettavammilta, ja kävijöitä houkuttelevat toiset paikat, joissa on suuremmat rinteet ja lumitykit. Ja siihen valokuvat loppuvat.

Laskettelukeskus suljettiin. Vesakko kasvoi rinteissä vapaasti. Kesäturistitkin hylkäsivät paikan, kun toisen järven rannalle

lähemmäs kaupungin keskustaa rakennettiin vesiliukumäkiä. Lopulta 90-luvun lopussa talo muutettiin nuorisolaitokseksi tytöille. Lehdissä julkaistiin vihaisia yleisönosastokirjoituksia ”pahistytöistä” ja siitä, miten heidän ”luksuselämänsä” kustannettiin veronmaksajien rahoilla. Laitos lakkautettiin vähän ennen vuosituhannen vaihdetta. Alueella kulki huhuja seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja muista vaietuista skandaaleista, mutta millekään ei oikein saatu vahvistusta. Sitten ihmiset lakkasivat kokonaan puhumasta Kolarinjärven vanhasta kestikievarista.

Paikka oli seissyt hylättynä viisi vuotta, kun sen löysivät Tukholmasta saapuneet yrittäjät. He remontoivat päärakennusta miljoonilla. Heittivät pois kaiken mikä kantoi laitosmaisia kaimuja. Kaivoivat vanhat puulattiat esiin. Tapetoivat eteisaulan pienikukkaisella tapetilla. Täyttivät talon ja mökit kalliilla kalusteilla. Asensivat ruokasaliin kokolattiamaton ja rakensivat salin ulkopuolelle suuren kuistin. Puutarhan reunasta raivattiin pieni rannanpätkä, jolle kyhättiin uusi, järeämpi uimalaituri, ja kallionkielekkeelle rakennettiin terassi, sauna ja ulkoporeallas. Ravintolaan palkattiin tähtikokki ja sille annettiin nimeksi Kolarinjärven Kestikiewari. Omistajat haaveilivat vähintään yhdestä Michelin-tähdestä. Paikka avattiin keskellä finanssikriisiä ja suljettiin taas tuskin vuoden kuluttua. Huonekalut myytiin konkurssissa.

Kaislikko kasvoi taas korkeaksi mökkien edessä levittyvän terassin alla ja vanhan laiturin ympärillä. Nurmikentän hevoskastanja sairastui bakteeritautiin. Sen kaarnaan revenneistä haavoista valui punaruskeaa nestettä. Lopulta puun kaatoi aviopari, joka osti paikan vastikään ja otti uudelleen käyttöön nimen Kolarinjärven mökkikylä.

Tänä sateisena aamuna ilma seisoo liikkumattomana eteis-hallissa. On kuin talo pidättäisi hengitystään. Pölyhiukkaset leijuvat ilmassa miilunpolttajien hehkuvien silmien edessä. Ruokasalin kristallikruunut ovat pimeinä, mutta ikkunoista kulkeutuva kalvakka valo heijastuu sammalenvihreällä kokolattiamatolla lojuvista peilinsirpaleista eteenpäin. Kuistille vievän oven ikkunalaseihin on

roiskunut verta. Harmaata taivasta halkoo vaijeri, joka katoaa järven toisella puolella puiden sekaan. Se on uuden vaijeriliukuradan ensimmäinen etappi. Rata ylittää veden kahdesti V:nä, jossa toinen sakara on toista pidempi.

Keskikerroksessa parvekkeen ovet ovat raollaan. Kokoushuoneeseen kulkeutuu heikko tuulenvire. Lattialla on kumoon kaatuneita tuoleja. Parkettiin on kuivahtanut verilammikko. Kuuluu vain sateen ropinaa. Rakennusta kohti ajaa auto, mutta sen moottori on hiljainen ja se on vielä kaukana.

Auto on Toyota, puhdas ja valkoinen kuin vastasatanut lumi, lukuun ottamatta SBFF-nimisen rakennuttajan logoa sen kyljessä. Ratin takana istuvan naisen nimi on Wilma. Lounasaikaan hänen on määrä osallistua seremoniaan, joka toimii juhlallisena lähtölaukauksena Kolarinniityn uuden kauppakeskuksen rakentamiselle runsaan kymmenen kilometrin päässä. Sitä ennen hänen tehtävänsä on osallistua kunnan maankäyttöyksikön kehityspäivään ja nostattaa työntekijöiden tunnelmaa, valmentaa heitä ja selittää, mitä heidän kannattaa sanoa kameroiden ja mikrofonien edessä.

Wilma on lähtenyt Tukholmasta kaksi ja puoli tuntia aiemmin. Hän juo haaleaa kahvia pahvimukista, puhuu esimiehensä kanssa puhelimesta autostereoiden kautta. Silloin tällöin hän vilkaisee sanomalehteä, joka lojuu avattuna viereisellä penkillä. Kuva kahvilan pöydässä istuvasta miehestä on koko sivun kokoinen. Mies katsoo ikkunasta ulos niin mietteläänä, että tilanne on ilmiselvästi lavastettu. Harmahtavat hiukset ovat paksut ja lyhyiksi leikatut. Silmät ovat jääsiniset. ”Koko tulevaisuuteni vietiin”, otsikko kuuluu. Siteeratulla miehellä on omasta mielestään moraalinen oikeus maahan, jonka SBFF nyt omistaa.

On ilmeistä, että toimittaja on kiistassa miehen puolella ja että artikkeli on kirjoitettu lukijoille, jotka myös ovat miehen puolella. Wilma halveksii lahjattoman kynäniekan säälettäviä yrityksiä, mutta tietää, ettei voi ohittaa juttua olankohautuksella.

Hän siemaisee taas kahvia, jonka on ostanut Preem-asemalta

tankatessaan siellä neljäntuntia aiemmin. Maksassa hän oli sattunut näkemään maanviljelijän kuvan *Bergslagens Tidning* -lehden kannessa. Wilma oli laskenut lehden kassatiskille ja ilmoittanut myyjälle, mistä pumpusta oli tankannut. Myyjä oli ollut viisissäkymmenissä ja jauhanut purukumia suu auki, vilkaissut ikkunasta ulos. Leuat olivat pysähtyneet äkkiä, kun hän oli nähnyt auton ovesa SBFF:n logon kulmikkaat kirjaimet. Hän oli nyrpistänyt nenäänsä. Pari rekkakuskin näköistä ukkoa oli seurannut Wilmaa kiukkuisesti katseellaan, kun hän oli mennyt taas ulos. Siitä oli tullut inhottava olo. Hän ei kuitenkaan aio tunnustaa sitä pomolleen. Sen sijaan hän kysyy, millaista strategiaa hänen tulee noudattaa, jos seremoniaan tulee mielenosoittaja.

Kaiuttimista ei kuulu vastausta. Kuuluu vain sade, joka pauhaa auton kattoon. Tuulilasinyyhkijöiden pehmeä murahtelu. Soratien rouskunta renkaiden alla.

”Huhuu?” Wilma sanoo ja katsoo kojelaudan näyttöä. Ei kenttää. Hän paukauttaa nyrkillä rattia. Katsoo syyttävästi vuorta, joka kohoo jyrkästi tien oikealla puolella. Yksittäisten koivujen ja pihlajien syyslehdet hehkuvat havupuiden keskellä. Auton vasemalla puolella Kolarinjärvi hiipii koko ajan lähemmäs puunrunkojen välissä. Wilma yrittää soittaa pomolle uudelleen, mutta puhelu ei mene läpi. Hän panee radion päälle. Raikuvat, hälisevät äänet puhuvat koululaisten ilmastolakosta. Wilma ei kuuntele. Hän painaa kaasua ja ajattelee kunnan projektipäällikköä. Sitä, joka vannoi, että yleinen mielipide seudulla oli muuttunut.

Auto ajaa mäkeä ylös. Sen kori katkaisee joukon onkisiimoja, jotka on viritetty tien poikki, mutta ääni tuskin kuuluu sateen kovan hakkauksen läpi. Wilma ei huomaa mitään. Hän ajaa vielä satakunta metriä eteenpäin järven vetäytyessä kauemmas puiden välissä. Tie kaartuu äkkiä vasemmalle, ja mutkan jälkeen hän näkee päärakennuksen sadan metrin päässä. Hän hidastaa.

Vanha viininpunainen katumaasturi on ajanut ojaan. Se on puoliksi kyljellään, kuskin puolen renkaat ovat vielä tiellä. Haila-

kassa aamuvalossa Wilma ei saa selvää, palavatko etulyhdyt tosiaan edelleen vai näkeekö hän omiaan.

Epämiellyttävä tunne kasvaa Wilman rinnassa, kun hän ajaa kapealla tiellä hitaasti lähemmäs autoa. Hän pysähtyy sen viereen. Sisällä ei näy ketään. Ojan toisella puolella alkaa järven suuntaan levittäytyvä niitty. Siankärsämö kukkii edelleen, sen valkoiset kruunut ovat kuin vaahtoa tuulessa lainehtivien korkeiden korsien alloilla. Wilma epäröi hetken ennen kuin painaa taas kaasua.

Hän ajaa parkkipaikalle. Se on tyhjä lukuun ottamatta tummansinistä pikkubussia, jonka takalasissa on paikallisen autovuokraamon tarra. Wilma pysäköi sen viereen. Antaa tuulilasinyyhkijöiden huiskia katsoessaan soratielle, joka johtaa keltalehtisten lehmusten reunustamana mökkirivistölle. Puiden runkojen välissä loistaa lamppuja matalissa tolmissa, samanlaisissa kuin parkkipaikan ympärillä.

Puhe katkeaa kaiuttimissa, kun hän sammuttaa auton moottorin. Hän kurottaa takapenkille ja ottaa salkkunsaa ja sateenvarjonsa. Avaa oven ja rävyttää varjon auki ennen kuin astuu ulos. Sade tuntuu hakkaavan reikiä sateenvarjoon, kun hän juoksee parkkipaikan poikki. Hän katsoo taakseen ylittäessään tien. Näkee, että katumaasturin takavalot ovat päällä. Epäröi taas.

Joku on varmaan mennyt yöllä kännissä ajelulle. Kaikki nyt tietävät, että tiimipäivillä on tapana lähteä lapasesta.

Hän kävelee suurelle hiekkakentälle talon edustalle. Läpimärkä lippu riippuu vetelänä tangossa, joka kohooa kivikkoistutuksesta, edelleen kukkivan ruusunätkelmän ja kivikkomäkimintun keskeltä. Wilma ei huomaa niitä, tuskin edes vilkaisee kanervaruokkuja, jotka reunustavat pääovelle johtavia kiviportaita.

Hän painaa ovenkahvan alas. Lukossa. Messinkikyltissä kerrotaan, että päärakennus on suljettu aamuyhden ja aamukuuden välisen ajan. Wilma katsoo puhelintaan. 08.48. Eikä vieläkään kenttää.

Hän painaa ovikelloa, ja sisältä kuuluu iloinen melodia. Hän kuulostelee askelia, mutta niitä ei tule. Hän soittaa uudelleen. Kään-

tyy ympäri kiviportailla. Antaa katseensa lipua yli leikkipaikan, joka on puoliksi piilossa puiden takana hiekkakentän toisella puolella. Kolme keinua metallilineseessä, karuselli ja ylitätetty hiekkalaatikko, ympärillä matala puuaita. Metsään osoittava puinen kyltti, jonka valkoisella maalilla kirjoitetusta tekstistä Wilma ei saa selvää.

Kello näyttää nyt 08.49. Wilma astuu taas sorakentälle. Kallistaa sateenvarjoaan taaksepäin ja nostaa katseensa talon julkisivuun. Kylmät pisarat osuvat hänen kasvoihinsa. Hän kiinnittää tuskin huomiota vaijeriin, joka kulkee korkealla talon katon yläpuolella. Ikkunoiden pienat katkovat taivaan ja metsäisen vuoren heijastuksen. Wilma näkee pitsiverhoja ja pelargoneja, mutta huoneet vaikuttavat tyhjiltä.

Ei kai täällä voi olla useampia mökkikyliä? hän ajattelee ja tajuua, ettei pysty edes googlaamaan, kun puhelinverkko ei toimi. Hän katsoo turhautuneena puhelintaan. Näppäilee vastoin parempaa tietoaan esiin kunnan projektipäällikön numeron ja yrittää soittaa. Puhelu ei mene läpi. Kännykässä on aivan hiljaista. Hiljaisuus tuntuu kuitenkin olevan täynnä jotakin. Wilma ajattelee, että se kuulostaa samalta kuin staattinen sähkö tuntuu kehossa juuri ennen sähköiskua.

Wilma laskee puhelimen alas ja katsoo tielle katumaasturin suuntaan. Hän ei ole pelännyt pimeää sen jälkeen, kun oli lapsi. Nyt tunne on palannut, aivan kuin ei olisi koskaan ollutkaan poissa, vaikka on päivä. Hän haluaisi vain lähteä pois, mutta ajatus on älytön. Mitä hän sanoisi pomolleen? Kunnan työntekijöille, jotka odottavat häntä?

Mutta hehän eivät ole täällä.

Jokin ei nyt ole reilassa.

On kuin hän olisi maapallon viimeinen ihminen. Wilman selkäpiitä karmii, kun hän ylittää taas sorakentän. Katsoo kaivaten parkkipaikalla odottavaa työsuhdeautoaan.

Tietenkin tälle on jokin luonnollinen selitys. Ovat varmaan kaikki kankkusessa. Nukkuvat edelleen.

Hän pakottaa itsensä astumaan kivetylle polulle, joka vie talon nurkan taakse. Ketään ei näy ikkunoissa myöskään talon päädyssä. Pisarat rummuttavat sateenvarjoa. Ääni ympäröi hänet hänen kävellessään. Hän katsoo nurmelle, joka jatkuu järven rantaan asti. Palavat lamput reunustavat rantapolkua kalliolta mökeille. Tähän suuntaan ei ole ikkunoita. Ovet ovat kiinni. Ja kuitenkin hänestä tuntuu, että joku tarkkailee häntä, kun hän katsoo järvelle.

Hän seuraa vanhan kestikievarin selustaa. Katsoo valkoiseksi maalattuja puupilareita, jotka kannattelevat keskikerroksen parveketta. Sen alapuolisen kuistin pöydissä on vahakankaat ja kokoon taitetut aurinkovarjot. Wilma huomaa lasitetun oven. Päättää koputtaa siihen. Hän kävelee kohti kuistille johtavia matalia portaita, ja hänen katseensa lipuu tummien ja mykkien ikkunoiden yli. Hän ajattelee maanviljelijästä kertovaa lehtijuttua. Rakennusprojektin kohtaamaa vastarintaa. Hän ajattelee tilaisuutta, joka alkoi täällä eilen, ja sitä, että kaikki, joiden pitäisi nyt olla täällä, liittyvät Kolarinniitty-projektiin. Ja hän haluaa kääntyä kannoiltaan. Juosta takaisin autolle. Ajaa pois. Mutta hän jatkaa.

Portaissa on vain kolme askelmaa, ja Wilma on juuri laskenut jalkansa niistä keskimmäiselle, kun hän näkee, että oven lasiruutujen pienoissa on punaisia, tuhruisia roiskeita. Lattialla lojuu jotain, ja hänen ensimmäinen ajatuksensa on, että se on likapyykkikasa.

Vasta kun hän tulee kuistille, hänen aivonsa pääsevät kärryille. Ymmärtävät. Hän jää seisomaan toinen käsi kaiteella. Tuijottaa kasaa. Ei pysty liikkumaan.

Se on ruumis. Hän näkee sen nyt selvästi. Mutta se on niin vääränlainen. Sadetakissa on huppu, joka näyttää olleen takin käyttäjän päässä. Puolet päästä on poissa. Alaleuan rikkinäisen hammasrivin yläpuolella ei ole jäljellä mitään. Sade on huuhtonut veren pois, ja Wilma näkee selvästi kielen. Se on kuin vedenalainen eläin, joka on kadottanut suojakuorensa.

Hän huutaisi jos voisi, mutta hänen kurkkunsa on kuristunut

umpeen. Heikko pihinä ei kuulu sateenvarjoon hakkaavan ropinan yli. Hän katsoo taas ovea, lasin takaista pimeää.

Onko tuolla sisällä joku? Joku, joka katsoo minua juuri nyt?

Hän syöksyy portaat alas ja juoksee kivettyä polkua takaisin. Näkee silmäkulmassaan liikahduksen, ja hänen kurkustaan puseruu vingahdus, kun hän kääntyy kohti järveä ja näkee yhden mökkien ovista avautuvan.

Se, joka tulee ulos, on tappanut tänä yönä täällä Kolarinjärven rannalla.

Bergslagens Tidning

4. syyskuuta 2019

”Koko tulevaisuuteni vietiin”

Tänään valetaan juhlallisin menoin Kolarinniityn uuden kauppa-keskuksen perusta. Yksi henkilö ei tosin tule juhlimaan: maanviljelijä Lars-Erik ”Lappå” Pålsson, joka hävisi taistelunsa maa-alueesta.

Pitkä ja harteikas ja hieman levoton mies kippaa kahviinsa aimo annoksen sokeria. Kun on nähnyt niin paljon kuvia ja tv-reportaaseja Pålssonin perheen tilalta Kolarinniitystä, tuntuu oudolta nähdä Lappå istumassa kahvilassa kaupungin keskustassa. Hän sanoo, että hänen on vaikea tottua siihen, ettei tarvitse nousta kukonlaulun aikaan joka päivä.

Ihmiset käyvät tämän tästä tervehtimässä häntä. Valittelevat tapahtunutta. Oikeastaan häntä kylälästyttää puhua asiasta, hän sanoo ja kuvailee kuluneita vuosia Daavidin ja Goljatin taisteluksi. Tällä kerralla Daavid hävisi jättiläiselle. Miten hän jatkaa tästä eteenpäin? Mitä hän aikoo nyt tehdä?

– Sen kun tietäisi, Lappå sanoo huokaisten. – Ennen minun ei ikinä

tarvinnut pohtia sellaista. Olin niin kiinni tilan töissä. Päivät olivat tietenkin pitkiä, mutta minulla oli kaikki mitä saatoin toivoa.

”Se oli koko elämäni”

Pålssonin perheen tila tuotti tasaisesti melkein 450 000 litraa maitoa joka vuosi, ja lisäksi niin viljaa kuin perunaa ja lihaakin. Tila työllisti täysipäiväisesti kahdeksan ihmistä.

– Se oli silti enemmän kuin vain työpaikka, Lappå toteaa. Se oli koko elämäni.

Ei ehkä ihme. Tila on kuulunut Pålssonin suvulle sukupolvien ajan. Lappå alkoi hoitaa sitä vuonna 1989, vain 23-vuotiaana, kun hänen isänsä menehtyi auto-onnettomuudessa.

– Ja isä puolestaan otti sen hoitaakseen isoisältä vuonna 1964,

Lappå sanoo. Kun isä ja hänen veljensä olivat pieniä, ei ollut puhetta-kaan kesälomalla loikoilusta. Kesä oli päinvastoin todella kiireistä aikaa, ja kaikkien odotettiin käärivän hihat. Niihin aikoihin työssä tarvittiin vielä raakaa voimaa.

Sen jälkeen on tapahtunut paljon. Kolarinniityn hedelmälliseen maahan on upotettu miljoonia kruunuja, ja liiketoimet kukoistivat. Lappån isoisän aikaan lehmii oli vain kymmenkunta. Lappå ja hänen isänsä nykyaikaistivat maatilaa työtavalla. Loppuaikoina lypsylehmiä oli 55. Huolellisen jalostuksen avulla karjaa optimoitiin, kunnes lehmät saattoivat tuottaa 60 litraa maitoa päivässä. Lappå näyttää edelleen ylpeältä kertoessaan siitä. Nyt lehmiä ei enää ole, kuten ei myöskään Lappån elämäntyötä. Hänen lapsuudenkotinsa on purettu. Sen tilalle tulee parkkipaikka.

”En uskonut sitä todeksi”

Kun kunta ilmoitti kirjeitse, että hänen maanvuokrasopimuksensa oli irtisanottu, hän järkyttyi ikihyviksi.

– En uskonut sitä todeksi. Meille on aina sanottu, että olemme tälle tienoolle tärkeitä ja että voimme pitää maata omanamme.

Ylikansallinen rakennuttaja SBBF oli nyt tehnyt kunnalle tarjouksen, josta se ei katsonut voivansa kieltäytyä. Maa-aluetta pidettiin lupaavana paikkana uudelle kauppakeskukselle.

Mielipiteet jakautuivat kuitenkin merkittävästi. Monia huolestutti ympäristönäkökuulma. Toisia pelotti, että projekti saattaisi köyhdyttää kaupungin keskustaa. Kovinta vastarintaa tekivät kuitenkin Pålssonin perheen ja maatilaa puolustajat. Bergslagens Tidning on julkaissut useita vihasia mielipidekirjoituksia. Kunnanhallitukselle jätettiin yli sadan ihmisen allekirjoittama vetoamus. Ihmiset ovat ottaneet yhteyttä melkein viikoittain ja kyselleet, miten voisivat auttaa, sanoo Lappå ja toteaa kuivasti:

– Tulihan siitä hyvä mieli. Mutta mitään hyötyä siitä ei ollut.

56 000 neliometriä

Asemakaavaa vastustivat ainoastaan vasemmistopuolue ja keskustapuolue. Ruotsidemokraatit jättivät äänestyksen väliin. Vajaan vuoden kuluttua Kolarinniityssä kohoaa 56 000 neliometriä lasia ja betonia. Avautuessaan syksyllä 2020 se tulee olemaan yksi Ruotsin kahdestakymmenestä suurimmasta kauppakeskuksesta.

Tänään valetaan sen perusta. Rakentamisen lähtölaukausta juhli-taan lounasaikaan. Facebookissa on ryhmä, jonka jäseniä on kehoitettu osoittamaan mieltään paikan päällä, ja ryhmän jäsenmäärä on kasvanut ennätysvauhtia parissa päivässä. Joissain päivityksissä on jopa yllytetty sabotaasiin, mutta sellaiset on

poistettu nopeasti. Lappå haluaa tähdentää, ettei hän millään muotoa kannata laitonta toimintaa, vaikka hyvällä asialla oltaisiinkin.

Itse hän ei aio osallistua seremoniaan.

– En halua nähdä maata nykyisellään, hän toteaa ykskantaan.

Hän torjuu yritykseni saada hänet kuvailemaan tunteitaan, mutta silmissään välkkyvää inhoa hän ei onnistu peittämään.

Tietää enemmän kuin poliitikot

Lappå sanoo, että hänestä on tullut vasten tahtoaan eräänlainen kuntapolitiikan asiantuntija, ja toteaa huokaisten, että hän tuntuu välillä tietävän enemmän kuin poliitikot itse.

– En totta puhuen ymmärrä, miten suunnitelma edes meni läpi. Ensinnäkin projekti on ristiriidassa

ympäristökaaren kanssa, jonka mukaan maanviljelysmaalle saa rakentaa ainoastaan, jos suunnitelma palvelee ”merkittäviä yhteiskunnallisia tarkoituksia”. Eikä kukaan kai voi väittää, että kauppakeskus palvelee sellaisia?

Lappå katsoo mieteliäästi ikkunasta ulos.

– Pahinta ei ole se, että minä menetin maan, vaan se, että maa on varastettu lapsiltani. Vanhin poikani opiskelee Uppsalassa agronomiksi. Hänestä tulee parempi maanviljelijä kuin minä ja isäni olemme olleet, ja tietenkin olin toivonut, että hän olisi ottanut tilan hoitaakseen, kun minä olen siihen liian vanha.

– Minulta ei viety ainoastaan perheeni historiaa. Minulta vietiin myös koko tulevaisuuteni.

OLOF ANDERZON

24 TUNTIA AIEMMIN

INGELA

Tuulilasin ulkopuolella vuokrabussi nielee moottoritietä metri kerrallaan. He ovat jättäneet viimeisen omakotitaloalueen taakseen. Syyskylvetyt pellot levittyvät helottavan auringon alla kohti metsäisiä vuorenrinteitä. Ingela katsoo kuitenkin ainoastaan Jonasta, joka istuu kuskin paikalla hänen vieressään. Pörröistä tukkaa, jota Jonas ei koskaan saa järjestykseen. Ruskettuneita käsiä, jotka rummuttavat kantrimusiikin tahtiin. Ingela hymyilee. Niin taattua Jonasta tehdä erillinen soittolista joka tilanteeseen.

Jonas vilkaisee häntä, ja hän kääntää nopeasti katseensa. Kuuma aalto pyyhkäisee hänen ihonsa yli, ja hän yrittää pelkällä tahdonvoimalla estää punoituksen leviämisen kaulalleen. Hänen takanaan pikkubussissa istuu seitsemän ihmistä, jotka saattaisivat tulkita näkemänsä väärin. Jotkut heistä ymmärtäisivät väärin taroituksella. Hän tietää, että yksikön sisällä kiehuu ja kuplii kateus Jonasta kohtaan, niin on ollut siitä lähtien, kun Jonas ylennettiin Kolarinniityn projektipäälliköksi.

Se, mitä hän tuntee Jonasta kohtaan, ei missään nimessä ole rakkautta. Olisi aivan naurettavaa kuvitellakin sellaista. Jonas on melkein viisitoista vuotta häntä nuorempi. Molemmat ovat naimisissa. Ja hän on Jonaksen pomo. Välillä tunteet vain sekoittuvat, jopa hänellä. Jonas saa hänen vatsansa möyrimään pelosta ja odotuksesta tavalla, jonka hän oli melkein jo unohtanut.

Juuri Jonas sai hänet ymmärtämään, että hän voisi jättää kunnan tarinaan oman jälkensä. Ilman Jonasta hän ei olisi uskaltanut edes ajatella Kolarinniityn kaltaista projektia. Hän huolestuu aivan liian herkästi, hänen on aivan liian vaikeaa ottaa itselleen tilaa. Hän ei ikinä toivonut maankäyttöyksikön johtajan pestiä. Se vain

tipahti hänen syliinsä. Hän oli työskennellyt kunnan leivissä niin pitkään, ettei ollut enää muutakaan paikkaa, minne mennä. Ingela kuitenkin inhosi sitä. Inhosi vastuuta, loputonta paperinpyörittelyä ja mahdotonta tasapainoilua esimiesten ja alaisten tyytyväisenä pitämisen välillä. Hänen miehensä yritti jopa saada hänet ottamaan lopputilin. Kun Jonas aloitti maarakennusinsinöörinä, tuntui kuitenkin ensimmäistä kertaa *hauskalta* olla esimies. Jopa hiukan hohdokkaalta. Jonas sai hänet näkemään oman potentiaalinsa. Hän alkoi vastata kutsuihin myöntävästi. Pukeutua vähän paremmin. Jonas antoi hänelle yksinkertaisesti uskallusta olla pomo. Uskallusta ottaa itsensä vakavasti, niin että hän saattoi viimein kasvaa tehtävänsä.

Pikkubussin oikealla puolella vilahtaa erkanemiskaista Preem-
asemalle. Ja Ingelaa pyörryttää taas, sillä seuraavaksi näkyviin
tulevat rakennusnosturit.

Huomenna hän tapaa viimein Jonaksen yhteistyökumppanin
SBFF:ltä. Poliitikot ja elinkeinoelämän edustajat tulevat myös ole-
maan paikalla, samoin lehdet ja paikallisradio.

”Onko puhe valmis?” hän kysyy.

”Niin valmis kuin se tulee olemaan. Pitäähän sitä jättää vähän
tilaa spontaaniudellekin.”

Ingela tietää, ettei Jonas ole niin rento kuin yrittää esittää ole-
vansa. Hän on työstänyt puhetta viikkokausia.

”Se menee taatusti tosi hyvin”, Ingela sanoo.

Nyt he ohittavat kyltin, jossa on tukholmalaisen arkkitehti-
toimiston loihtima fotorealistinen havainnekuva Kolarinniityn
kauppakeskuksesta. Vain vuoden kuluttua jättiläismäinen kaksi-
kerroksinen rakennus on jo valmis.

Jonas virnistää hänelle. Vaikuttaa melkein nolostuneelta omasta
ilostaan. Se on liikuttava näky. Ja tällä kertaa Ingela ei irrota kat-
settaan hänen silmistään. Hetken ajan tuntuu siltä kuin he olisivat
pikkubussissa kaksin.

Todellisuus tunkeutuu kuitenkin pian taas iholle. Likaa sen, minkä pitäisi olla niin hieno hetki. *Bergslagens Tidning* -lehden toimittaja soitti hänelle eilen ja kertoi tekevänsä juttusarjaa Kolarinniitystä. Huomenna ilmestyy sarjan ensimmäinen osa, henkilökuva Lappåsta, ja nyt toimittaja halusi tietää lisää siitä, miten maakaupat tehtiin. Kysymykset olivat epämääräisiä. Hapuilevia. Toimittaja kuitenkin mainitsi lähteen, joka oli kertonut projektin kohdanneen suurta sisäistä vastustusta.

Ingelaa raivostuttaa, että joku yksikössä on yrittänyt mustamaalata projektia. Että joku tässä pikkubussissa istuvista haluaa ryöväätä Jonaksen ilon. Ja hänellä on epäilyksensä siitä, kuka se on.

He ohittavat uuden erkanemiskaistan. Asfaltti kimaltaa tummana auringon säihkeessä. Ingela ojentaa kätensä kohti rattia. Hänen sormensa hipaisevat Jonasta, kun hän painaa pari kertaa iloisesti tööttiä ja kääntyy ympäri. Katsoo työntekijöitään.

Hän aikoo koota heidät tämän kehityspäivän aikana yhteen rintamaan. He tulevat syömään hyvin, juomaan vähän viiniä ja seurustelemaan. Ennen kaikkea hän aikoo saada heidät ymmärtämään tämän seikkailun mahdollisuudet.

”Eikö ole ihan fantastista, että tämä todellakin tapahtuu?” hän sanoo.

NADJA

Nadja tuijottaa hänen ruskettunutta profiliaan, hänen tuuheaa tukkaansa, ilkkurista pojanviikarin katsetta taustapeilissä. Jonas. Kunnan historian suurimpiin satsauksiin kuuluvan projektin vetäjä hymyilee iloisesti ja hidastaa vauhtia.

Nostokurjet ovat näin läheltä katsottuna valtavia. Kaapeleita ja muoviputkia kohoaa maasta suurella sorapäälysteisellä alueella. Rakennusparakkeja on kasattu päällekkäin.

Kun Nadja viime talvena oli työhaastattelussa, hän oli tietenkin jo kuullut nimienkeräyksestä, jonka tarkoitus oli pelastaa alueella sijaitseva sukutila.

Ei sinun tarvitse sitä murehtia, Ingela sanoi. Olemme päässeet viljelijän kanssa sopuun. Hän on tyytyväinen.

Kukaan ei ole luvannut hänelle mitään. Olemme tehneet kaiken oikein.

Meidän ei olisi tarvinnut ottaa häntä lainkaan huomioon, mutta hän sai tiedon hyvissä ajoin.

”Uusi luku kunnan tarinassa”, Ingela sanoo nyt ja sipaisee tuhkanvaalean hiussuortuvan korvansa taakse. ”Ja kaikki on Jonaksen ansiota.”

Ingela katsoo Jonasta kasvoillaan tuttu ilme, jossa on sekä äidilisyyttä että epätoivoista kiimaa. Silmänräpäyksen näyttää siltä kuin Ingela aikoi pörröttää miehen tukkaa.

Joku taputtaa Nadjan takana. Epäilemättä Kaj. Yksikön ekonomi on Jonaksen innokkain myötälijä.

”En minä tässä mitään syöpälääkettä ole keksinyt”, Jonas sanoo hyväntuulisesti, kääntää musiikkia kovemmalle ja kiihdyttää taas vauhtia.

”Mutta melkein”, Ingela sanoo ja nauraa.

Ja Nadja pohtii, miltä tuntuisi uskoa Kolarinniitty-projektiin. Lähestyvään riemuvoittoon. Miltä tuntuisi, jos ei tietäisi edessä odottavasta katastrofista.

Hän oli ollut niin iloinen saadessaan maankäytön suunnittelijan paikan. Ensimmäisen vakityönsä juristiksi valmistuttuaan. On vain runsas puoli vuotta siitä, kun hän astui kunnantaloon ensimmäistä kertaa kunnan työntekijänä, mutta hän hämmästelee jo nyt, miten saattoi olla silloin niin sinisilmäinen.

Vastaus on tietenkin, että hän halusi niin kovasti uskoa Ingelaa. Naispuolista pomoa, joka puhui paljon arvopohjasta. Johtajaa, joka näki hänet ja otti hänet tosissaan heti ensimmäisenä työpäivänä.

Me todella tarvitsemme täällä nuorta ihmistä ja uusia ideoita.

Kysy ihan milloin vain, jos tarvitset jotain.

Ajattelin, että voisin tarjota sinulle tänään lounaan, juhlistaisiin vähän.

Sittemmin Nadja on oppinut, ettei Ingela esiinny koskaan yhtä hyvin kuin uuden yleisön edessä. Hän myös tietää, ettei Ingela ikinä kuuntele muita naisia, etenkin nuorempiaan, eikä ainakaan, jos he ovat hierarkiassa hänen alapuolellaan.

Hänen olisi pitänyt ymmärtää se jo ensimmäisellä kerralla, kun hän oli nähnyt erään Kolarinniittyn liittyvän sopimuksen ja yrittänyt puhua siitä Ingelan kanssa.

Ei tässä mitään. Näin nämä asiat hoidetaan.

Tämä on pidemmän päälle kannattavaa.

Jonas tietää mitä tekee.

Ingela oli ollut niin itsevarma, että Nadja oli alkanut epäillä itseään. Mutta ei epäillyt enää. *Bergslagens Tidningin* toimittaja oli soittanut hänelle toissapäivänä. Puhelun jälkeen Nadja oli päättänyt käydä kaikki kauppakeskukseen liittyvät sopimukset läpi vielä kerran.

Hän katsoo Amiria, joka istuu hänen vieressään. Mies kohtaa hänen katseensa kullankäristen pilottilasien takaa. Ingelan assis-